Arsenie Boca. *Cărarea împărăţiei* şi *Cuvinte vii*. Structuri analitice la nivel de flexiune şi la nivel sintactic

Luminiţa HOARŢĂ CĂRĂUŞU
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi
lumicarausu@yahoo.com

Abstract: This paper includes the analysis and the illustration with examples taken from the editions *Cărarea împărăţiei* and *Cuvinte vii* authored by Arsenie Boca of various types of *analytical structures at inflexional level* within the verbal grammatical categories of *mood*, *tense* and *voice* and of two types of *analytical structures at syntactic level* represented by *complex predicates* with *modal* and *aspectual operator*.
Keywords: *analytical structure*, *complex predicate*¸ *modal operator*, *aspectual operator*.

Corpusul lucrării de faţă include două cărţi, aparţinând discursului religios actual, al căror autor este Părintele Arsenie Boca (referitor la *particularităţile morfosintactice* şi *retorico-pragmatice* ale discursului religios al celor două ediţii [Hoarţă Cărăuşu, 2016: 74-95]):

> 1) *Cărarea Împărăţiei* [= C.Î.], care a fost scrisă de către Arsenie Boca, între anii 1946 şi 1949, fiind, în toţi aceşti ani, continuu „şlefuită", după cum mărturiseşte Monahia Zamfira Constantinescu, în *Notă asupra Ediţiei I* [C.Î., 2006: 338]. Am utilizat Ediţia a V-a a cărţii, ediţie îngrijită de Preot Conf. Dr. Simion Todoran şi Monahia Zamfira Constantinescu, Deva, Editura Sfintei Episcopii Ortodoxe Române a Aradului, 2006. În *Notă asupra Ediţiei I*, se menţionează faptul că citatele din Sfânta Scriptură au fost date de Arsenie Boca după ediţia din 1936 a Sfintei Scripturi şi ediţia din 1939 tradusă de Preoţii Prof. Vasile Radu şi Gala Galaction [C.Î., 2006: 345].
>
> 2) Ediţia *Cuvinte vii* a Părintelui Arsenie Boca [= C.V.] îngrijită de Episcop Dr. Daniil Stoenescu, care a văzut lumina tiparului la Deva, în anul 2006. Ediţia cuprinde, aşa cum mărturiseşte Episcopul Daniil Stoenescu, în *Cuvântul înainte* al ediţiei, intitulat „*Cazaniile*" *de la Prislop*, 137 de predici duminicale şi la sfintele sărbători, meditaţii evanghelice şi cuvinte duhovniceşti de dimensiuni diverse, scrise de către părintele Arsenie Boca, la Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus şi la Mănăstirea Prislop, între 25 noiembrie 1946 şi 27 martie 1950.

În lucrarea de faţă, luăm în discuţie diverse tipuri de *structuri analitice la nivel de flexiune şi la nivel sintactic comune* textelor încadrate în cele două cărţi ce aparţin discursului religios actual.

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

Este evident faptul că, având în vedere formaţia teologică a lui Arsenie Boca, multe dintre *structurile analitice la nivel de flexiune şi la nivel sintactic* luate în discuţie şi ilustrate, în lucrarea de faţă, reprezintă rezultatul influenţei pe care a avut-o asupra autorului textelor analizate lectura textelor vechi religioase.

1. Structuri analitice la nivel de flexiune

1.a. Modul şi timpul verbal

Dacă, *în diacronie*, limba română prezintă **douăzeci** de forme verbale analitice la nivelul modurilor şi timpurilor verbale: **opt** forme temporale analitice pentru *modul indicativ* (perfectul compus, viitorul 1, viitorul 2 sau anterior, viitorul preanterior, viitorul în trecut, imperfectul perifrastic, perfectul simplu perifrastic şi mai mult ca perfectul perifrastic), **trei** forme temporale analitice pentru modul conjunctiv (conjunctivul prezent, conjunctivul perfect şi conjunctivul mai mult ca perfect), **trei** forme temporale analitice pentru modul condiţional-optativ (condiţional-optativul prezent, condiţional-optativul perfect şi condiţional-optativul mai mult ca perfect), **două** forme temporale analitice pentru modul prezumtiv (prezumtivul prezent şi prezumtivul perfect), **trei** forme temporale analitice pentru modul infinitiv (infinitivul prezent (scurt şi lung), infinitivul perfect şi infinitivul mai mult ca perfect) şi o forma temporală analitică pentru modul supin, *în sincronie*, deci şi în textele încadrate în cele două cărţi ce aparţin Părintelui Arsenie Boca, formele verbale analitice la nivelul modurilor şi timpurilor verbale se reduc de la douăzeci la **treisprezece**: **patru** forme temporale analitice pentru *modul indicativ* (perfectul compus, viitorul 1, viitorul 2 sau anterior şi viitorul în trecut), câte **două** forme temporale analitice pentru modurile conjunctiv, condiţional-optativ, prezumtiv şi infinitiv (prezent şi perfect) şi o formă temporală analitică pentru modul supin. Evoluţia limbii române dinspre analitic spre sintetic este evidentă.

1.a.1. Modul indicativ

1.a.1.1. Perfectul compus

Structura morfematică a perfectului compus este alcătuită „dintr-un afix mobil (liber) variabil în raport cu persoana (*am*, *ai*, *a*, *am*, *aţi*, *au*) şi o secvenţă omonimă cu participiul şi invariabilă în raport cu persoana şi numărul" [GALR I, 2005: 415]. În *Cărarea împărăției*, verbul auxiliar *a avea* din structura perfectului compus apare, de cele mai multe ori, *antepus* temei de participiu, dar şi *postpus*. Forma verbală analitică cu verbul auxiliar *a avea* antepus temei de participiu a verbului de conjugat este mai frecventă, în textul *Cărării împărăției*:

> „Proorocul, văzătorul dincolo de literă şi lucruri, având durere în inimă de greşeala regelui, caută să i-o îndrepte. Căci, ca unul ce l-*a uns* rege, era legat şi răspunzător duhovniceşte de dânsul." [C.Î., 2006: 62]

> „Aşa bunăoară cineva, încărcat de păcate, cum l-*au povățuit* cei trei «prieteni» ai săi, ajunge la strâmtoare şi nevoie mare." [C.Î., 2006: 110]

Postpunerea auxiliarului[1], în structura morfologică a perfectului compus, ocură, în textul *Cărării Împărăției*, cel mai frecvent, aşa cum este firesc, în fragmentele din Sfânta

[1] Referitor la postpunerea cliticelor pronominale şi a auxiliarului (în limba română veche), Gabriela Pană Dindelegan îşi exprimă opinia potrivit căreia „în limba veche, construcţii de tipul: făcut-am, spusu-ţi-l-am, închinare-aş, pedepsi-l-voi, cu cliticul postpus/cu cliticele pronominale postpuse şi cu auxiliarul postpus sunt curente." [Pană Dindelegan, 2003: 139] Se afirmă, în literatura de specialitate, de asemenea, că „în latină şi în

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

Scriptură pe care le oferă Arsenie Boca, spre ilustrarea ideilor din propriul text (menționăm că citatele din Sfânta Scriptură au fost oferite de către Arsenie Boca după ediția din 1936 a Sfintei Scripturi și ediția din 1939 tradusă de Preoții Prof. Vasile Radu și Gala Galaction [Boca, 2006: 345], dar și în textul lui Arsenie Boca, propus spre analiză:

1.a.1.1.a. În fragmentele din Sfânta Scriptură:

„*Căutat-am* pe Domnul și m-a auzit și din toate necazurile m-a izbăvit." [C.Î., 2006: 50]

„Ridicându-Și Iisus ochii spre cer a grăit: Părinte, *sosit-a* ceasul! Preamărește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preamărească." [C.Î., 2006: 83]

„*Trimisu-le-ai* Duhul Tău cel bun, ca să-i înțelepțească, n-ai lipsit gura lor de mana Ta, și setea le-ai stâmpărat-o cu apă." [C.Î., 2006: 95]

„*Părutu-s-a* în ochii celor nepricepuți că drepții sunt morți cu desăvârșire și ieșirea lor din lume e o mare pedeapsă." [C.Î., 2006: 111]

1.a.1.1.b. În fragmente din textul lui Arsenie Boca:

„În vremea aceea Samuil *trimis a fost* de Domnul către Saul să-i spună (…)." [C.Î., 2006: 58]

Și în textul ediției *Cuvinte vii*, prevalează forma perfectului compus cu verbul auxiliar *a avea* antepus temei de participiu a verbului de conjugat:

„Isus *a prețuit* dragostea și credința celor ce-l coborau prin podul casei, înaintea Sa, i-*a fost* milă de suferința lui. Dar întâi i-*a iertat* păcatele, apoi i-*a înviat* nervii." [C.V., 2006: 56]

„Dacă putem fi trași la răspundere pentru o viață, ca timp pierdut, și osândiți la o eternitate negativă, absurdă, aceasta se întâmplă că *am scos* pe Isus din ale Sale: L-*am scos* din noi, din rostul Său în noi." [C.V., 2006: 158]

Auxiliarului din structura perfectului compus apare și postpus în predicile din ediția *Cuvinte vii*, în fragmente din textul lui Arsenie Boca, dar și în fragmentele din Sfânta Scriptură:

„*Găsit-**ai*** comoara aceasta în țarina vieții tale? [C.V., 2006: 33]

„*Lăsat-**am*** întrebările să se ciocnească de toate stăvilarele tainei și să-și dovedească zădărnicia, izbindu-se de limitele îngăduitului." [C.V., 2006: 273]

---

primele faze ale limbilor romanice se obișnuia a pune întâi cuvântul accentuat și apoi pe cel neaccentuat (o conjuncție, adverb sau un pronume aton)." [Frâncu, 1982: 83] După cum a arătat W. Meyer-Lübke (*Zur Stellung der tonlosen Objektspronomina*), „pronumele personale atone erau întotdeauna enclitice în latină și în alte limbi indoeuropene, situație păstrată de limbile romanice în faza lor primitivă" [Meyer-Lübke, apud Frâncu, 1982: 83]; se menționează, de asemenea, că „în româna veche din secolul al XVI-lea encliza pronumelor atone era foarte frecventă atât în textele bisericești, cât și în documentele particulare" [Frâncu, 1982: 83]. Referindu-se la formele de perfect compus cu auxiliarul postpus din limba română veche (1521-1640), C. Frâncu este de părere că „auxiliarul perfectului compus era postpus participiului la început de frază sau de propoziție, căci regula topicii vechi românești și romanice nu admitea începerea unei structuri sintactice cu un element neaccentuat" [Frâncu, 2009: 113].

BDD-A30980 © 2020 Editura Universității din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

„Oare *lepădat-**a*** Dumnezeu poporul său?" [C.V., 2006: 278]

1.a.1.2. Viitorul 1

În urma analizei întreprinse, am observat că sunt utilizate, în textele incluse în *Cărarea Împărăţiei*, mai multe forme de viitor 1:

A. Forma cu verbul auxiliar *a vrea* la prezent urmat de infinitivul prezent al verbului de conjugat:

„...iar dacă nu ne împăcăm cu pârâşul acesta, câtă vreme suntem cu el pe cale, drumeţi prin viaţa aceasta, avem cuvântul lui Dumnezeu, că El *va asculta* pâra şi-i *va da dreptate*, şi ne *va băga* în chinurile iadului." [C.Î., 2006: 87]

B. Forma cu verbul auxiliar *a avea* la prezent urmat de infinitivul prezent al verbului de conjugat[2]:

„Şi fiindcă *avem de a trece* peste şerpi şi peste scorpii şi peste toată puterea vrăjmaşă, iar noi nu suntem decât numai oameni, Iisus Cel cu cruce ne ajută, dăruindu-ne din persoana şi viaţa Sa cele trebuitoare, dar mai presus de firea noastră." [C.Î., 2006: 27]

„Noi muritorii însă *n-avem de a începe* lupta de la arătarea făţişă şi personală a protivnicului." [C.Î., 2006: 32]

„Prin darul libertăţii voinţei *avem a sui* de la chip la asemănare." [C.Î., 2006: 178]

„Revelaţia *n-are a ţine pas* cu vremea; nu e cazul adaptării Bisericii la spiritul timpului întrucât toate ştiinţele trebuie să ajungă la ce a revelat Dumnezeu." [C.Î., 2006: 210]

„Darul libertăţii voinţei ni l-a dat Dumnezeu, ca pe o mare cinste, şi prin el *avem a spori* până la măsuri dumnezeieşti." [C.Î., 2006: 178]

C. Forma cu verbul auxiliar *a avea* la prezent urmat de conjunctivul prezent al verbului de conjugat[3]:

„Proorocul, sau văzătorul înainte al celor ce *au să vie*[4] de la Dumnezeu, i-a făcut înţeleasă legea care atârnă peste fărădelege." [C.Î., 2006: 40]

---

[2] C. Frâncu consideră că există un viitor de tipul *am a cânta*, structură care are „o pronunţată valoare modală, exprimând probabilitatea sau posibilitatea" [Frâncu, 2009: 117].

[3] C. Frâncu este de părere că acest tip de viitor este rezultat din „forma de tipul *am a cânta*, prin înlocuirea infinitivului prin conjunctiv" [Frâncu, 2009: 115]. Considerăm că primesc valoare de viitor, în *Cărarea Împărăţiei*, şi unele structuri analitice la nivel sintactic (predicat complex) [vezi *infra*, p. 15-20], alcătuite din verbul semiauxiliar de modalitate *a avea* la viitor I, urmat de verbul principal la conjunctiv prezent: „Lăsându-i Dumnezeu în voile lor, iată pe bătrânii poporului, ei, cei datori cu cunoştinţa, înscriindu-se la o datorie grea, pe care *vor avea să* o *ispăşească* împreună: şi rege şi popor." [C.Î., 2006: 57]

[4] Ocurenţa *formelor iotacizate* este frecventă în scrierile religioase ale Părintelui Arsenie Boca. C. Frâncu, urmărind aspecte ale *Morfologiei limbii române dintre 1521 şi 1640*, luând în discuţie verbele cu radicalul în *n-*, consemnează utilizarea formei *să vie*, alături cea a formei *să vinie* (formă iotacizată cu n' păstrat), concluzionând că, în textele dintre 1521 şi 1640 folosite spre ilustrare, în *Gramatica limbii române vechi*, „formele refăcute cu *n* apar alături de cele iotacizate, formele iotacizate fiind mai frecvente" [Frâncu, 2009: 94].

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

D. Forma cu verbul auxiliar *a vrea* urmat de conjunctivul prezent al verbului de conjugat[5]:

„Atunci a ieşit Lot şi a grăit cu ginerii săi şi le-a zis: «Sculaţi-vă şi ieşiţi din locul acesta, că *va să piardă* Domnul cetatea». Ginerilor însă li s-a părut că Lot glumeşte." [C.Î., 2006: 120]

„Satana nu e definitiv biruit pe pământ; abia în împărăţia ce *va să vie* oamenii nu se mai însoară şi nu se mai mărită." [C.Î., 2006: 156]

Remarcăm, în cadrul scrierilor religioase din *Cuvinte vii*, utilizarea următoarelor forme de viitor 1[6]:

A. Forma cu verbul auxiliar *a vrea* la prezent urmat de infinitivul prezent al verbului de conjugat:

„Toţi suntem condamnaţi la moarte şi mai nimeni nu crede că *va muri*;" [C.V., 2006: 124]

„Acum suntem ca noi, atunci *vom fi* ca El." [C.V., 2006: 124]

„Când tensiunea acestei cumpene de conştiinţă *va aduna* destulă energie, Providenţa *va aduce* dezlegările." [C.V., 2006: 127]

Verbul auxiliar *a vrea* din structura morfematică a viitorului 1 apare, în fragmentele din Sfânta Scriptură inserate în textul predicilor din *Cuvinte vii* şi postpus:

„*Dărâma-voi* înălţimile voastre şi voi strica stâlpii voştri" [C.V., 2006: 85]

„*Pustii-voi* pământul vostru aşa încât să se mire de el vrăjmaşii voştri care se vor aşeza pe el." [C.V., 2006: 86]

B. Forma cu verbul auxiliar *a vrea* urmat de conjunctivul prezent al verbului de conjugat[7]:

„(…) marea minune a învierii din morţi, e ceea ce mărturisim când zicem: «aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce *va să vie*. Amin»." [C.V., 2006: 106]

[5] Referitor la construcţia *a vrea* + conjunctivul prezent, C. Frâncu afirmă că aceasta este frecventă în textele dintre 1521 şi 1640 şi că „primeşte şi valoare de viitor" [Frâncu, 2009: 117].

[6] Reiterăm ideea că primeşte *valoare de viitor* şi structura analitică la nivel sintactic (predicat complex) alcătuită din verbul semiauxiliar de modalitate *a avea* la viitor I urmat de verbul suport la conjunctiv prezent: „Iisus a venit înaintea oamenilor cu propria Sa înviere din morţi. Prin aceasta ne arată nouă, oamenilor, ce *vom avea să fim* ." [C.V., 2006: 124]. Se pare că această structură analitică la nivel sintactic cu valoare de viitor este o constantă a textelor religioase ce poartă semnătura Părintelui Arsenie Boca.

[7] Pentru alte exemple de viitor cu această structură în scrierile bisericeşti ale Părintelui Arsenie Boca [vezi Hoarţă Cărăuşu, 2014: 56].

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

1.a.1.3. Viitorul 2 (anterior)

În textul *Cărării împărăţiei* ocură şi forma temporală analitică alcătuită din viitorul 1 al verbului auxiliar *a fi* urmat de tema de participiu a verbului de conjugat (viitorul 2 sau anterior)[8]:

> „De aceea au şi zis Părinţii, mângâind pe oameni: «Că păcătos ca un drac de-ai fi, nu deznădăjdui de puterea lui Dumnezeu», fiindcă oricine, care în primejdie de moarte fiind va chema numele lui Dumnezeu, îşi va mântui sufletul căci în ce-1 *va fi aflat* moartea în aceea va fi în veci." [C.Î., 2006: 102]

1.a.1.4. Viitorul în trecut

În *Gramatica limbii române*, Editura Academiei, ediţia nouă, se vorbeşte despre „o construcţie perifrastică alcătuită din verbul *a avea* (cu paradigmă completă de imperfect) şi conjunctivul prezent al verbului care redă procesul comunicat: *aveam să vin, aveai să vii, avea să vină, aveam să venim, aveaţi să veniţi, aveau să vină*. Această construcţie exprimă posterioritatea (ca şi viitorul), având însă o distribuţie limitată – apare doar în context cu verbe cu timpul de referinţă „trecut", de aceea este denumită şi *viitorul în trecut*" [GALR I, 2005: 441].

În textul *Cărării împărăției* apare forma temporală analitică cu verbul auxiliar *a avea* la imperfect urmat de conjunctivul prezent al verbului de conjugat (viitorul în trecut):

> „David era o icoană de mai înainte a lui Iisus, ce *avea să vie*." [C.Î., 2006: 52]

> „Iar pe biata minte, de unde – după fire – *avea să fie* oglindirea sau răsfrângerea lui Dumnezeu, tronul lui Dumnezeu în om, locul Său cel sfânt, fie că o întunecă afumând-o cu mândria, fie că o aprinde să stea împotriva adevărului, sau într-alte chipuri o sfărâmă şi pune într-însa urâciunea pustiirii sau idolul (ideea fixă a) păcatului." [C.Î., 2006: 136]

> „Mintea, fiind o putere arzătoare, **ca** una ce *avea să sălăşluiască* într-însa pe Dumnezeu, care încă este foc arzător, acum născoceşte şi aprinde plăcerile trupului, ea însăşi fiind reţinută astfel în legătură pătimaşă cu simţurile!" [C.Î., 2006: 213]

> „Îmbinarea caracterelor roşu **şi** alb *avea să* ***se*** *cheme* conjuncţie; iar desfacerea elementelor în generaţiile următoare, *avea* ***să*** *se cheme* disjuncţie." [C.Î., 2006: 215]

Şi în predicile duminicale şi la sfintele sărbători, meditaţiile evanghelice şi cuvintele duhovniceşti de dimensiuni diverse din ediţia *Cuvinte vii*, ocură forma analitică de *viitor în trecut*, alcătuită din verbul auxiliar *a avea* la imperfect urmat de conjunctivul prezent al verbului de conjugat:

> „Dacă Iisus ştia cele ale veacului prin cele ale veşniciei – ca un Dumnezeu – sigur că ştia şi cele ale veşniciei prin veac, prin care *avea să treacă* personal, ca om." [C.V., 2006: 149]

1.a.2. Modul conjunctiv

1.a.2.1. Conjunctivul prezent

Dintre cele două forme temporale analitice ale modului conjunctiv, este utilizată, frecvent, atât în textul *Cărării împărăţiei*, cât şi în predicile duminicale şi la sfintele sărbători,

[8] Am întâlnit, în *Cărarea Împărăţiei*, şi forma de *prezumtiv perfect*, *omonimă* cu cea a *viitorului anterior*: „Cuvântul acesta rămâne adevărat chiar dacă Dumnezeu ar fi făcut numai prima celulă vie şi în ea ar fi comprimat toate posibilităţile ulterioare de dezvoltare, până la formele prezente şi viitoare, încă nebănuite de noi. Dacă *va fi fost* creaţia aşa, Dumnezeu e cu atât mai mare." [C.Î., 2006: 235-236]

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

meditaţiile evanghelice şi cuvintele duhovniceşti de dimensiuni diverse încadrate în ediţia *Cuvinte vii*, forma verbală analitică de *conjunctiv prezent*.

Conjunctivul prezent este alcătuit „din elementul mobil, invariabil, *să* şi o secvenţă variabilă (purtătoare a radicalului verbal), identică cu prezentul indicativului la toate persoanele, cu excepţia persoanelor 3 şi 6. Formele respective se deosebesc de corespondentele lor de la prezentul indicativ prin două trăsături, care privesc, una desinenţele, cealaltă sufixele." [GALR I, 2005: 385]. Singura limbă romanică care a izolat la conjunctivul prezent şi perfect conjuncţia condiţională *să* este limba română, conjuncţia în discuţie devenind, în limba română, *morfem categorial*. În acest sens, C. Frâncu susţine că „atât conjunctivul prezent, cât şi conjunctivul perfect aveau ca morfem conjuncţia *să* (< lat. *si* > *se* > *să*)." [Frâncu, 2009: 119].

În *Cărarea împărăției*, conjunctivul prezent apare ca cel de al doilea verb, fiind un mod şi timp al subordonării[9], ocurând şi în structura predicatului complex [vezi *infra*, p. 15-20]:

> „Chip de umilinţă desăvârşită ne-a dat Mântuitorul pe cruce: El, Fiul şi slava Tatălui, Dumnezeu adevărat, nu s-a împotrivit, ci a primit *să treacă* prin cea mai de pe urmă umilire cu putinţă pe pământ, căci ştia ce putere are umilinţa." [C.Î., 2006: 53]

> „*Ar trebui să urmăm* Mântuitorului toată calea sa pământească, măcar tot aşa de zornic, pe cât ne zoreşte foamea şi setea după cele pieritoare." [C.Î., 2006: 54]

Conjunctivul prezent este utilizat de către Părintele Arsenie Boca, în *Cărarea împărăției*, şi cu valoare de imperativ:

> „Întunecimea ta, *să furișăm* în mintea oamenilor gândul drăcesc că nu este Dumnezeu; astfel, neavând de cine să se teamă, uşor ne vor cădea în gheare, vor face numai ceea ce vrem noi şi vom umple iadul cu ei." [C.Î., 2006: 117]

> „*Să nu pierdem din vedere* că aici se descriu însuşirile şi rosturile majore ale creştinismului, într-o concepţie fundamentală, totală despre viaţă şi lume." [C.Î., 2006: 147]

> „*Să urmărim*, aşadar, călătoria sufletului dezlegat de trup." [C.Î., 2006: 310]

În scrierile religioase încadrate în ediţia *Cuvinte vii*, este utilizat atât conjunctivul prezent ca mod şi timp al subordonării, cât şi conjunctivul prezent cu valoare de imperativ:

> „Dar tot e mai bine *să nu mâniaţi* pe Dumnezeu, ci să vă întoarceţi." [C.V., 2006: 87]

> „Ăştia-s oamenii, sau mediul social: te strică, îţi ajută *să te strici*, se bucură că-i strici şi tu, ca pe urmă tot ei să te ţintuiască la stâlpul de osândă." [C.V., 2006: 90]

> „Deci pentru că n-a fost împlinită de aceea a zis Isus: «Poruncă nouă vă dau vouă: *să vă iubiți* unii pe alţii, precum eu v-am iubit pe voi!»." [C.V., 2006: 42]

> „*Să nu daţi vina* pe Dumnezeu că El ne usucă pământul de sub picioare şi vlaga din oase. *Să nu*-i *faceți* nedreptatea aceasta." [C.V., 2006: 84]

[9] D. Irimia este de părere că „cer conjunctivul, în primul rând, verbele modale: *a trebui, a putea, a-i veni, a vrea* etc., multe dintre verbele de aspect: *a da, a începe, a se apuca, a* continua etc., ca şi alte verbe: *a încerca, a renunța, a îndrăzni, a ruga, a îndemna, a cere* etc." [Irimia, 1976: 99]

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

Conjunctivul prezent apare, în textul ediţiei *Cuvinte vii*, şi în structura predicatului complex [vezi *infra*, p. 15-20]:

> „Pedeapsa lor. „Au *început să strige* şi *să zică*: «Ce este nouă şi Ţie Iisuse Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici, mai înainte de vreme ca să ne chinuieşti?».” [C.V., 2006: 171]

> „Şi poate că tocmai scandalul ce a urmat pune mai plastic în cumpănă valoarea sufletului, întrucât Gadarenii *au trebuit «să simtă»* preţul sufletului, pe care îl pierduseră ei în porci.” [C.V., 2006: 172]

1.a.3. Modul condiţional-optativ

1.a.3.1. Condiţional-optativul prezent

Condiţional-optativul prezent „este alcătuit din două componente. Primul element este un element (afix) mobil / liber, purtător al informaţiilor de persoană şi număr, cu omonimie între persoanele 3 şi 6: *aş, ai, am, aţi, ar*. Al doilea element este o secvenţă fonică omonimă cu infinitivul, purtătoare a radicalului verbal.” [GALR I, 2005: 363]

Condiţional-optativul prezent este utilizat, frecvent, în textul *Cărării împărăţiei*:

> „Sufletul are şi el o parte pătimaşă, care, prin negrijă, nărăvindu-se cu viaţa cea trupească, aşa se învoieşte şi se leagă de tare cu plăcerea din lumea aceasta, încât *n-ar* mai *vrea* să-i moară trupul, ci *ar vrea* să fie veşnică viaţa aceasta vremelnică.” [C.Î., 2006: 23]

Părintele Arsenie Boca foloseşte, în *Cărarea împărăţiei,* condiţional-optativul prezent şi în frazele condiţionale:

> „De pildă o geneză de la tată poate fi defectuoasă; dacă ea *ar fi* singura geneză care ar conduce lucrul, copilul *ar fi* infirm în funcţiunea aceea.” [C.Î., 2006: 227]

> „Dacă ştiinţa *ar putea* prinde momentul când apare în părinţi o geneză defectivă, *ar însemna* pentru ea un adevărat triumf.” [C.Î., 2006: 234]

În predicile din cadrul ediţiei *Cuvinte vii*, ocură condiţional-optativul prezent care exprimă valorile modale ale modului în discuţie: „procese considerate nonreale, false (zona lui IMAGINA) şi, respectiv, dorite (zona lui VREA)”, dar şi „procese incerte, probabile (zona lui CREDE) şi, respectiv, realizabile (zona lui POATE)” [GALR I, 2005: 365]:

> „Şi oare de ce *n-ar putea* Dumnezeu, în mărinimia desăvârşirii Sale, să ierte pe toţi, pe păcătoşi şi pe diavoli, şi să-i îmbrace iarăşi în lumina dumnezeiască?
> – Nu, şi din mai multe motive. Pomenesc două: unu *ar însemna* suprimarea darului libertăţii voinţei, care, după un filosof creştin modern, *ar însemna* suprimarea spiritului, – ceea ce Dumnezeu nu poate face.” [C.V., 2006: 36]

Condiţional-optativul prezent apare, în textele predicilor contemporane din *Cuvinte vii*, şi în frazele condiţionale:

> „O mie de ani de-*ar trăi* ateul, tot «pe neaşteptate» e tras de Dumnezeu la răspundere, – ca unul ce nu se mai aştepta să mai existe Dumnezeu, ba să mai şi tragă la răspundere.” [C.V., 2006: 186]

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

1.a.3.2. Condiţional-optativul perfect

Condiţional-optativul perfect „este alcătuit din trei elemente. Primul este un element mobil, un afix liber, identic cu cel de la condiţionalul prezent atât în ce priveşte forma, cât şi în ce priveşte rolul de purtător al informaţiilor de persoană şi de număr. Al doilea element este un formant omonim cu infinitivul verbului *a fi*. Al treilea element este un formant identic cu participiul invariabil." [GALR I, 2005: 364]:

> „Fără această zi, în care se vor despărţi pentru totdeauna oile de capre, Evanghelia *n-ar fi avut* nici un rost să fie descoperită oamenilor, şi chiar de *s-ar fi descoperit* (dar fără judecata de apoi) rămânea o simplă carte, printre atâtea altele." [C.V., 2006: 35-36]

> „Dar vine îndrăzneala de unde nimeni *n-ar fi bănuit*: de la nişte femei." [C.V., 2006: 88]

În textul *Cărării împărăției*, condiţional-optativul perfect ocură, cel mai frecvent, în frazele condiţionale:

> „Dacă Iisus *s-ar fi biruit* de oricare dintre acestea, ar fi căzut din dragostea Tatălui, *ar fi călcat* el porunca primă din lege, pe care avea s-o propovăduiască între oameni ca nimeni altul: porunca dragostei de Dumnezeu, ca Tată al oamenilor." [C.Î., 2006: 29]

> „Prin urmare, dacă lucrurile *ar fi mers* fără nici o împiedicare, după planul ucigaş al vrăjmaşului, de mult viaţa oamenilor *s-ar fi făcut* iad desăvârşit, înnebunindu-se şi omorându-se unii pe alţii şi pe ei înşişi." [C.Î., 2006: 138]

1.a.4. Modul prezumtiv

În paginile textelor religioase din *Cărarea împărăției* am identificat exclusiv forma analitică temporală de *prezumtiv perfect*.

În textul *Cărării împărăției*, am întâlnit forma de *prezumtiv perfect*, *omonimă* cu cea a *viitorului anterior*:

> „Cuvântul acesta rămâne adevărat chiar dacă Dumnezeu ar fi făcut numai prima celulă vie şi în ea ar fi comprimat toate posibilităţile ulterioare de dezvoltare, până la formele prezente şi viitoare, încă nebănuite de noi. Dacă *va fi fost* creaţia aşa, Dumnezeu e cu atât mai mare." [C.Î., 2006: 235-236]

> „În momentul acela *va fi rămas* totuşi o întrebare căreia ştiinţa *nu*-i *va fi răspuns* încă, şi anume: de ce universul are tocmai forma pe care o are." [C.Î., 2006: 233]

În predicile din ediţia *Cuvinte vii*, remarcăm utilizarea verbelor la *modul prezumtiv perfect*, cu forme omonime din punct de vedere morfologic cu cele ale *viitorului anterior*[10] şi *conjunctivului perfect*:

> „Desăvârşirea vorbea cu ei, iar ei migăleau în minte nimicuri omeneşti, mici invidii de mărime deşartă. Profund *se va fi amărât* Iisus." [C.V., 2006: 147]

[10] Referitor la valoarea de prezumtiv perfect a viitorului anterior, C. Frâncu afirmă că forma de viitorul anterior, încă din secolul al XVI-lea, „începe să se folosească cu valoare de prezumtiv perfect când este la persoana a III-a sg. şi pl." [Frâncu, 2009: 117]

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

„Când se va încheia perioada veacurilor, când şi cei mai de pe urmă ucenici ai lui Iisus *vor fi trecut*, ca El, prin Ierusalim, – fiindcă alt loc nu-i va primi decât o Golgotă – atunci vom înţelege că mersul libertăţii ce ne-a adus-o Iisus avea, pentru noi, Sensul Noului Ierusalim!" [C.V., 2006: 150]

„Deşi El era temelia întregului ritual ebraic, deşi spre El conduceau toate umbrele, simbolurile şi jertfele Templului, Iisus *va fi «găsit»* şi *«strigat»* vrăjmaşul şi distrugătorul lor, de către victimele „umbrelor". [C.V., 2006: 324]

„– Poate că, impresionat de sufletul samarinenilor, pe care ocolindu-i iudeii nu l-au putut strica, Iisus *să-şi fi însuşit* numele sub care s-a ascuns în parabola Samarineanului milostiv ." [C.V., 2006: 316]

1.a.5. Modul infinitiv

Infinitivul are o frecvenţă relativ mare, în textele analizate, Arsenie Boca utilizând *timpul prezent al modului infinitiv*, în numeroasele definiţii pe care le propune şi în variate teoretizări:

„Gândul acesta iată cum îl exprimă Sf. Maxim Mărturisitorul, definind virtutea răbdării: «*A sta* neclintit în împrejurări aspre şi a răbda relele; *a aştepta* sfârşitul ispitirii şi *a nu da drumul* iuţimii la întâmplare; *a nu vorbi* neînţelept, nici *a gândi* ceva din cele ce nu se cuvin unui închinător al lui Dumnezeu»." [C.Î., 2006: 19]

„*A nu admite* existenţa personală a îngerilor căzuţi şi *a nu recunoaşte* influenţa lor asupra vieţii sufletului, asupra minţii cu deosebire, dovedeşte fie un raţionalism sec şi trufaş, fie o ignoranţă a suficienţei de sine. *A admite* răul ca pe un principiu paralel binelui înseamnă că ne cufundăm în adâncuri neguroase de istorie, când n-aveam o revelaţie precisă şi deplină a realităţilor spirituale." [C.Î., 2006: 25]

„*A nu avea* gânduri e tot aşa de cu neputinţă, ca şi *a crede* că poţi opri vântul, dar, cu orânduire dumnezeiască, vin şi vremuri fără furtună." [C.Î., 2006: 200]

„*A ajunge* la o explicaţie, în cazul nostru, e tot una cu o cufundare în infinitul mic viu, precum în materia moartă, avem infinitul mic, electronul, care nu mai e materie, ci energie." [C.Î., 2006: 219]

„*A nu şti* şi *a recunoaşte* aceasta, nu e totdeauna o vinovăţie - uneori e chiar virtute; însă *a şti* puţin, şi *a face* gâlceavă că ştii totul, asta e descalificare şi ruşine, şi totdeauna o vinovăţie." [C.Î., 2006: 233]

„*A nu lucra* cu valorile, în sensul în care le-a rostuit Dumnezeu, înseamnă *a ieşi* din ierarhie şi *a face* anarhie." [C.Î., 2006: 279-280]

„*A găsi* în tine pe Hristos, Cel cu Cruce, temelia ta dumnezeiască, şi *a clădi* pe ea viaţa ta, *a dezvolta* viaţa lui Hristos în viaţa ta, asta e învierea ta din morţi, înainte de învierea cea de obşte." [C.Î., 2006: 327]

De remarcat este, în cadrul predicilor duminicale şi la sfintele sărbători, şi al meditaţiilor evanghelice şi cuvintelor duhovniceşti de dimensiuni diverse din ediţia *Cuvinte vii*, utilizarea *infinitivului prezent* (şi nu a conjunctivului) după *expresiile verbale impersonale*:

„*Nu e greu* ***de-a înţelege*** cum au ajuns lucrurile astfel." [C.V. 2006: 21]

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

„*Cel mai bine ar fi* ***de-a avea*** virtuţile fariseului, şi încă întrecute, după cuvântul că: «de nu va prisosi dreptatea voastră pe cea a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în împărăţia lui Dumnezeu» – virtuţi unite cu smerenia vameşului." [C.V. 2006: 28]

1.a.6. Modul supin

Supinul este „o formă nepersonală/nepredicativă a verbului care, ca expresie, se caracterizează prin omonimia cu participiul, ca distribuţie, prin apariţia obligatorie în contextul unei prepoziţii, iar, ca tip de comportament, se caracterizează fie prin trăsături substantivale şi verbale, fie prin trăsături adjectivale şi verbale, mai rar, şi prin comportament adverbial, trăsături cu grad şi formă de manifestare diferite de la un tipar de construcţie la altul." [GALR I, 2005: 509-510]:

„De aici şi rara dar nobila întrebare, pe care şi-o pun unii tineri în pragul vieţii: cu ce interpretare, cu ce destinaţie să o trăiesc? Ce am *de făcut* cu mine?" [C.Î., 2006: 146].

1.b. Diateza verbală

Ne oprim, în analiza întreprinsă, la structurile analitice la nivel de flexiune din cadrul *diatezei pasive*.

Diateza pasivă are, în textul analizat, două forme:

1.b.1. pasivul reflexiv, formă a diatezei pasive în cadrul căreia complementul de agent nu este, de obicei, exprimat:

„Cu tot dinadinsul se atrage luarea aminte ca toată lupta aceasta *să nu se ducă* fără îndrumarea unui duhovnic iscusit." [C.Î., 2006: 22]

„Iisus destăinuie şi aceasta: că li *s-a prevăzut* o temniţă care să samene cu ei, cu existenţa lor negativă. Acolo nu există Dumnezeu, decât ca un coşmar, ca un chin absolut." [C.V., 2006: 188]

„Magii, înţelepţii răsăritului, căutători şi ei de Dumnezeu, conduşi de «Steaua Lui» dăduseră pe la Irod Idumeul, regele Israelului, întrebând de pruncul ce *S-a născut*, ca dovadă că pe umerii Lui atârna destinul mântuirii tuturor neamurilor pământului." [C.V., 2006: 277]

„Prin rugăciunea sfintei Elena *s-a încreştinat* Constantin cel Mare, împăratul roman şi imperiul roman." [C.V., 2006: 89].

1.b.2. pasivul format din verbul auxiliar a fi + participiul verbului de conjugat[11], formă însoţită sau nu de complementul de agent:

„Unii s-au învrednicit încă de aici să petreacă nevăzut cu sfinţii, *să fie cercetaţi* de Maica Domnului şi de Puteri cereşti şi chiar pe Domnul să-l vadă." [C.Î., 2006: 18]

[11] În *Gramatica limbii române*, Editura Academiei, ediţia nouă, se vorbeşte şi despre un aşa-zis *pasiv lexical* (numit şi *pasiv cu marcă zero*) care „are în vedere formele verbului, toate provenind de la verbele tranzitive, caracterizate prin includerea trăsăturii [+ Pasiv] ca trăsătură semantică inerentă, fără nicio marcă pasivă exterioară" [GALR II, 2005: 137]. Am identificat, în cadrul textului *Cărării Împărăției*, următoarele tipuri de exemple care se înscriu în *pasivul lexical* sau *pasivul cu marcă zero*: „*Blestemat* de ei, se purta cu îndelungă răbdare." [C.Î., 2006: 31]; „Fiinţa ei, *dată* în toate lucrurile care o alcătuiesc, de la primul mineral până la înger, e o fiinţă împărtăşită." [C.Î., 2006: 131].

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

„Iată prima ispitire prin plăcere: diavolul L-a creat om, văzându-L pe El mărturisit la Botez de Tatăl şi primind, ca om, pe Duhul înrudit, din ceruri, şi mergând în pustie ca *să fie ispitit* de el." [C.Î., 2006: 28]

„Iar pentru că a luat femeia altuia, şi femeia sa *va fi luată* de alţii dinaintea ochilor săi." [C.Î., 2006: 41]

„Aci vorbim numai despre necazurile vieţii de pe urma păcatelor, şi care, prin usturimea lor, au darul *să fie crezute* de cel ce trece prin ele." [C.Î., 2006: 89]

„Dumnezeu îi prevenise pe mai marii templului prin vedenia lui Zaharia proorocul, ca să ia aminte, că şi ei *vor fi ispitiți*." [C.Î., 2006: 31]

„În această luptă încă *suntem scutiți* prin rânduiala dumnezeiască de a-l vedea în toată fioroasa lui prezență. [C.Î., 2006: 33]

„Ea *a fost creată* pentru ca să se bucure de bunătatea dumnezeiască." [C.Î., 2006: 131]

„Naşterea lui Dumnezeu între oameni, deşi *era făgăduită* prin prooroci cu mii de ani în urmă, – ba în zilele lui Isaia (7,14) s-a spus lămurit că o fecioară-L va naşte, rămânând totuşi fecioară –, cu toate acestea, de n-am fi siguri de faptul petrecut: că Dumnezeu s-a unit cu firea omenească în persoana lui Iisus, mai că nici noi n-am putea primi." [C.V., 2006: 60]

„Primul dintre oamenii care *a fost sustras* morţii, a fost tâlharul de pe cruce, care a intrat în Împărăţia vieţii „astăzi" («– Vei fi cu mine în Rai!») adică din însăşi această viaţă." [C.V., 2006: 81]

„Din context şi locurile paralele ale acestei Evanghelii găsim că într-adevăr Iisus *n-a fost înțeles* şi că în mulţime a prins fulgerător gândul pământesc: să-L pună pe Iisus împărat, fiindcă are putere să le dea pâine până şi în pustiu." [C.V., 2006: 136-137]

„Toate pedepsele *sunt văzute* ca venind de la Dumnezeu, plată pentru păcate." [C.V., 2006: 189]

2. Structuri analitice la nivel sintactic

Problema predicatului complex în limba română a prilejuit numeroase discuţii şi controverse în literatura de specialitate românească, predicatul complex fiind „predicatul care, pe lângă componenta lui semantică, include cel puţin unul dintre operatorii modali de predicativitate", structura predicatului complex fiind alcătuită din „operator modal / operator aspectual/operator copulativ/pasiv (referitor la construcţia pasivă cu funcţie sintactică de predicat complex [vezi Hoarţă Cărăuşu, 2010: 269-278]) + suport semantic" [GALR 2005, II: 235].

În ***gramatica sincronică descriptivă de tip tradiţional***, se consideră că, în structura *unui tip de predicat complex dintre cele menționate anterior* intră un *verb semiauxiliar* [Irimia 1997: 162-168; Dimitriu, 1992-1993: 197-227; GALR II, 2005: 675]. şi un *verb de bază* [Dimitriu, 1992-1993: 198], numit şi *verb principal* [Irimia, 1997: 165] sau *suport semantic* [GALR II, 2005: 235].

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

A1. Semiauxiliarele de modalitate

În GA [GA I, 1966: 204], se afirmă că verbele de modalitate sunt „mijloace lexicale de redare a modalităţii dintre care unele se caracterizează şi prin anumite trăsături gramaticale specifice". Se consideră că verbele de modalitate sunt: *a putea, a trebui, a vrea, a fi, a avea* şi *a veni* (referitor la problema numărului de verbe semiauxiliare de modalitate, [vezi Dimitriu, 1992-1993: 198]).

În GALR [GALR II, 2005: 675], se consideră că verbele modale „au unele trăsături specifice, care pot conduce la considerarea lor drept *operatori* gramaticalizaţi (*semiauxiliare*), dar sunt destul de apropiate şi de statutul de verbe lexicale pline", secvenţa „verb operator modal + verb suport" constituind „o unitate semantico-sintactică (*predicat complex*)". Se consideră că „sunt posibile şi structuri cu mai mulţi operatori modali ierarhizaţi sintactic (***Trebuie* să poată** *să vină*.), sau cu operatori modali urmaţi de alte tipuri de operatori (aspectuali, copulativi sau pasivi) şi de verbul suport semantic." [GALR II, 2005: 675]

Am identificat, în textul *Cărării împărăției*, predicate complexe alcătuite din semiauxiliarele de modalitate *a putea* şi *a trebui*. Verbul semiauxiliar de modalitate *a putea* intră în distribuţie, în cadrul predicatului complex, cu verbul ce reprezintă „suportul semantic" la modul infinitiv, timpul prezent, diateza activă:

„...căci altfel *nu putem muri* nouă înşine ca să viem lui Dumnezeu" [C.Î., 2006: 23]

„Bucuria neînfrânată, chiar cea pentru daruri cu adevărat duhovniceşti, te *poate face* să uiţi că încă n-ai ieşit cu totul din împărăţia ispitelor." [C.Î., 2006: 24]

„*Nu putem rămâne* decât uimiţi de dragostea pentru înţelepciunea şi iubirea lui Dumnezeu, personificate în Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul." [C.Î., 2006: 35]

„Ca mărturii netrebnice îi ştim dragostea cu care ne iubeşte El, dar nimic de pe pământ *n*-o *poate spune*." [C.Î., 2006: 35]

„Unul ca acesta trăieşte ca un dezlegat de viaţă şi nici o urgie a vremii *nu*-i *poate face* nimic, decât a-l desăvârşi, lămurindu-l ca aurul." [C.Î., 2006: 35]

„Pe cale mântuirii nimeni *nu poate merge* singur de nu se va lăsa condus de mâna nevăzută a Mântuitorului, prin preoţii Bisericii, slujitorii Săi văzuţi." [C.Î., 2006: 39]

„Înaintea lui Dumnezeu *poate greşi* chiar şi un popor întreg." [C.Î., 2006: 56]

„Nu, asta mândria *n*-o *poate face*, să vie de bună voie la smerenie." [C.Î., 2006: 114]

„Însă, cine nu păşeşte la ea, *nu poate trece* mai departe spre culmile desăvârşirii." [C.Î., 2006: 163]

Am identificat, în ţesătura textului din *Cărarea împărăției*, predicate complexe alcătuite din verbul semiauxiliar de modalitate *a putea*+ verbul ce reprezintă „suportul semantic" la diateza pasivă, cu verbul auxiliar *a fi* la modul infinitiv, timpul prezent:

„Glasul conştiinţei însă, fiind şi capătul lui Dumnezeu din fiii Săi, prin firea sa, *nu va putea fi înăbuşit* mereu, toată vremea vieţii noastre pământeşti." [C.Î., 2006:87]

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

„Această modificare a funcţiei instinctelor, când nu e păstrată în starea lor originară, *poate fi făcută* în două sensuri opuse: înspre dereglarea lor, când devin patimi, şi, în sens opus, înspre convertirea sau sublimarea lor, prin virtute, prin luptă metodică, prin nevoinţă." [C.Î., 2006: 151]

În *Cărarea împărăției*, am identificat şi predicate complexe construite cu ajutorul semiauxiliarului de modalitate *a trebui* + verbul ce reprezintă „suportul semantic" la participiu pasiv. Irimia numeşte tipul de predicat alcătuit din semiauxiliarul de modalitate *a trebui* + un participiu pasiv „predicat dezvoltat" [Irimia, 1997: 372]:

„Aceste porunci, care rezumă Scriptura, *trebuie păzite* împotriva cuiva, care vrea să le surpe, *trebuie apărate*, *trebuie trăite* în ciuda firii şi a unui potrivnic, altfel nu ne mântuim." [C.Î., 2006: 27]

„*Trebuie trecute* vămile, ruşinând încă de aici, de pe pământ, pe vameşii văzduhului, ca la mutarea noastră dincolo, cunoscând ei focul dumnezeiesc ce a ars lucrurile lor din noi, să nu ne poată opri cu vreo datorie neplătită din vremea de acum, vreme rânduită încercărilor." [C.Î., 2006: 54]

„Aci se stabileşte, se reflectă, uneori cu iuţeală de clipă, ce *trebuie făcut*." [C.Î., 2006: 153]

„Prin urmare, ostaş al lui Hristos, lupta *trebuie dată* grabnic şi după lege." [C.Î., 2006: 174]

În predicile încadrate în ediția *Cuvinte vii*, am identificat structuri analitice la nivel sintactic (predicate complexe) construite cu verbele semiauxiliare de modalitate *a putea, a trebui* şi *a fi*:

„Dar tot copiii *pot* şi *zdrobi* cel mai tare inima părinţilor, când aceştia nu sunt sănătoşi, când nu au mintea întreagă, când duc o viaţă rătăcită, sau sfârşesc viaţa într-o fărădelege." [C.V., 2006: 72]

„El *nu putea să nu vină* să-şi apere „stăpânirea." [C.V., 2006: 329]

„Şi poate că tocmai scandalul ce a urmat pune mai plastic în cumpănă valoarea sufletului, întrucât Gadarenii *au trebuit «ă simtă»* preţul sufletului, pe care îl pierduseră ei în porci." [C.V., 2006: 172]

„*Au trebuit* apoi *să vină* toţi şi să-şi mărturisească complotul, şi cu mare greutate i-a revenit omului mintea la loc." [C.V., 2006: 205]

„El „*trebuia*" *să facă* şi pe Isus să „cadă" în îndoială de Dumnezeu, în «stăpânirea» sa." [C.V., 2006: 329]

„Drept aceea adunând pe toţi arhiereii şi cărturarii poporului cercetă de la ei cu de-amănuntul: «unde *este să se nască* Hristos? Atunci ei îi răspunseră: În Betleemul Iudeii, precum este scris»." [C.V., 2006: 277]

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

Este de remarcat, în paginile predicilor inserate în ediţia *Cuvinte vii*, ocurenţa *predicatului verbal complex cu operator modal* urmat, cel mai adesea, de un verb suport la *infinitiv*, dar, uneori, de un verb suport la *conjunctiv,* cele două tipuri de structuri sintactice alternând, câteodată, în aceeaşi frază:

> „Pilda aceasta numai Dumnezeu o putea spune; căci limba omenească nicicând *n-a putut cuprinde* în mai puţine cuvinte, mai simplu şi mai profund toată tragedia omului, peste care El revarsă un ocean de iubire şi înţelepciune." [C.V., 2006: 31]

> „Tatăl i-a respectat partea de avere, deşi o avea în dar. I-a respectat darul libertăţii, în baza căruia omul *poate sui* nebănuitele trepte ale desăvârşirii, dar *poate coborî* şi până la cea mai grozavă desfigurare morală." [C.V., 2006: 31]

> „Nici Fecioara Maria *n-a putut primi* faptul, aşa, fără o puternică reacţiune critică." [C.V., 2006: 60]

> „Numai sufletul, singurul lucru indivizibil în om, *poate să frângă* orice graniţe şi să-şi cunoască înrudirea cu Cel Preaînalt." [C.V., 2006: 67]

> „Cel invidiat *poate să scape* şi să ocolească pe invidios, dar invidiosul *nu poate scăpa* de sine însuşi." [C.V., 2006: 69-70]

A2. Semiauxiliarele de aspect

Cea de a doua grupă de verbe semiauxiliare este reprezentată de verbele semiauxiliare de aspect, care, din punct de vedere semantic, pot arăta „începutul, continuarea şi sfârşitul acţiunii" [Dimitriu, 1992-1993: 199; GALR I, 2005: 449-456]. În literatura de specialitate românească, se consideră că se poate vorbi şi despre un al treilea tip de verbe semiauxiliare, si anume, *verbele semiauxiliare de temporalitate* [Irimia, 1997: 168].

Semiauxiliarele de aspect (numite şi verbe de aspect sau aspectuale) [GALR I, 2005: 457] sunt „unităţi lexicale a căror configuraţie semantică conţine una dintre trăsăturile [*Incoativ*], [*Continuativ*] sau [*Terminativ*]", alcătuind „structuri prin care se redau diferite „segmente" (faze, etape) ale procesului şi, la nivel semantic, realizează predicaţia enunţiativă" [GALR I, 2005: 457].

Se consideră că sunt „aspectuale propriu-zise" [GALR I, 2005: 457] verbele: *a începe, a continua, a conteni, a isprăvi, a înceta, a sfârşi, a termina* [Dimitriu, 1992-1993: 199], acest tip de verbe prezentând „ca imperfectivă acţiunea verbului cu care intră în sintagma predicatului" [Irimia, 1997: 167].

În legătură cu forma flexionară a suportului semantic, în literatura de specialitate românească se consideră că numărul maxim de forme flexionare ale verbului principal susceptibile de a face parte din predicatul complex este *cinci*: *conjunctiv*, *prezumtiv*, *infinitiv*, *supin* şi *participiu* [Iordan, Robu, 1978: 449].

Predicatul complex care include verbele semiauxiliare de aspect are, în textul *Cărării împărăţiei*, următoarea structură: verbele semiauxiliare de aspect *a sta*, *a începe* la prezent sau perfect simplu indicativ + verbul ce reprezintă „suportul semantic" [GALR II, 2005: 235] la modul conjunctiv, timpul prezent:

> „Înţelegem de aici, că atâta vreme cât ţinem păcatele nemărturisite, ascunse cu voia, atâta vreme atârnă pedeapsa lor asupra noastră, ca o sabie care *stă să cadă* peste viaţă noastră." [C.Î., 2006: 42]

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

„În casa regelui, între ceilalți fii ai săi, *încep să vie* ispite peste ispite." [C.Î., 2006: 43]

„Odată şi odată *începe să strige* la noi, pârându-ne înaintea lui Dumnezeu şi înaintea noastră de toate fărădelegile făcute;" [C.Î., 2006: 87]

„Dumnezeu ne caută, ne cheamă, ne strigă, dar dacă nu vrem să înţelegem, *începe să* ne *urmărească* cu primejdii şi năpaste." [C.Î., 2006: 102]

„Astfel, pe când regele trecea plângând, un om oarecare, ca din senin, *începu să arunce* cu pietre după el şi după tot poporul (…)." [C.Î., 2006: 44]

În cadrul predicilor încadrate în *Cuvinte vii*, am identificat structuri analitice la nivel sintactic (predicate complexe) alcătuite din semiauxiliarul de aspect *a începe* şi verbul suport la modul conjunctiv, timpul prezent:

„Pedeapsa lor. „*Au început să strige* şi *să zică*: «Ce este nouă şi Ţie Iisuse Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici, mai înainte de vreme, ca să ne chinuieşti?»." [C.V., 2006: 171]

Concluzii

În studiul de faţă, am luat în discuţie, am analizat şi ilustrat cu exemple excerptate din ediţiile *Cărarea împărăţiei* şi *Cuvinte vii*, al căror autor este Părintele Arsenie Boca, variate tipuri de *structuri analitice la nivel de flexiune* din cadrul categoriilor gramaticale verbale de *mod*, *timp* şi *diateză* şi două tipuri de *structuri analitice la nivel sintactic* reprezentate de *predicatele complexe cu operator modal şi aspectual*.

BIBLIOGRAFIE

Izvoare:

C.Î., 2006: Arsenie Boca, *Cărarea Împărăției*, Ediţia a V-a, Ediţie îngrijită de Preot Conf. Dr. Simion Todoran şi Monahia Zamfira Constantinescu, Deva, Editura Sfintei Episcopii Ortodoxe Române a Aradului, 2006.

C.V., 2006: Arsenie Boca, *Cuvinte vii*, Ediţia a II-a, rev., Ediţie îngrijită de Episcop Dr. Daniil Stoenescu, Deva, Editura Charisma, 2006.

GA, 1966: *Gramatica limbii române*, Bucureşti, Editura Academiei, vol. I, 1966.

GALR I/II, 2005: *Gramatica limbii române*, Bucureşti, Editura Academiei, vol. I, *Cuvântul*; vol. al II-lea, *Enunțul*, 2005.

Bibliografie selectivă:

Dimitriu, 1992-1993: Corneliu Dimitriu, „Există predicat verbal compus în limba română?", în *Anuar de Lingvistică și Istorie literară*, Tomul XXXIII, A, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1992-1993.

Frâncu, 1982: Constantin Frâncu, „Formele verbale şi pronominale cu î-protetic în limba română", în *Dacoromania, Jahrbuch für östliche Latinität*, V, 1979-1980, Freiburg, 1982.

Frâncu, 2009: Constantin Frâncu, *Gramatica limbii române vechi (1521-1780)*, Iaşi, Casa Editorială Demiurg, 2009.

Hoarță Cărăușu, 2010: Luminița Hoarță Cărăușu, „Un aspect al morfosintaxei textelor religioase din secolul al XVI-lea: construcţia pasivă", în *Text și discurs religios*, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2010, p. 269-278.

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)

Hoarţă Cărăuşu, 2014: Luminiţa Hoarţă Cărăuşu, „Arsenie Boca. *Cărarea Împărăției*. Particularităţi morfosintactice şi retorico-pragmatice", în *Analele Ştiinţifice ale Universităţii „Alexandru Ioan Cuza" din Iași*, Secţiunea IIIe, Lingvistică, Tomul LX, 2014, p. 51-80.

Hoarţă Cărăuşu, 2016: Luminiţa Hoarţă Cărăuşu, „Arsenie Boca. Particularităţi ale discursului", în *Analele Universităţii „Dunărea de Jos" din Galaţi*, Fascicula XXIV *Lexic comun/lexic specializat*, anul IX, nr. 1-2 (15-16), Cluj-Napoca, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, ISSN 1844-9476, 2016, p. 74-95.

Iordan, Robu, 1978: Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura didactică şi pedagogică, 1978.

Irimia, 1976: Dumitru Irimia, *Structura gramaticală a limbii române. Verbul*, Iași, Editura Junimea, 1976.

Irimia, 1997: Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, Iași, Editura Polirom, 1997.

Pană Dindelegan, 2003: Gabriela Pană Dindelegan, *Elemente de gramatică. Dificultăţi, controverse, noi interpretări*, Bucureşti, Editura Humanitas Educational, 2003.

BDD-A30980 © 2020 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:58:08 UTC)